

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. II. Vtrùm status separationis sit animo connaturalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

non repugnare naturam creatam immortalem ex se naturaliter, quod Vasquez vniuersaliter negauit, poteratque contra nos obici. Vnde autem probetur de facto id conuenire animæ, dictum est paulò antè.

SECTIO II.

Vtrum status separationis sit animo connaturalis.

CONNATURALIS potest vsurpari pro eodem ac *naturale seu non-miraculosum*: in quo sensu certum est ex Sectione I. statum separationis esse animo connaturalem, id est, non-miraculosum, quia anima naturâ suâ est immortalis. Aliter vsurpari potest connaturale pro *non-violento*, quo pacto aliquid naturale potest non esse connaturale, vt calor respectu aquæ; naturaliter enim in illâ producit, licet contra exigentiam illius, & consequenter violentè.

Aduerte, in præsentia Conimbricensibus reuiri ad rationem violenti, vt id, quod negatur subiecto cui fit violentia, possit efficienter ab ipso subiecto produci. idem opinatur Vasquez & alij. In contrarium stant multi, sed lis est de solo nomine, id est de significatione vocis *violenti*: de re hoc certum, posse alicui subiecto naturaliter deberi aliquam formam, quæ tamen non petat ab ipso efficienter produci, vt debetur materiæ, forma substantialis, & in sententiâ Thomistarum Angelo in primo instanti species rerum creatarum. Tunc autem, si talis forma subiecto negetur, non dubium, quin illi fiat quasi iniuria, eritque talis negatio contra inclinationem illius: in quo sensu quarimus, an separatio sit contra exigentiam animæ, siue ea separatio dicenda sit violenta, siue non, quod est de solo nomine: in quo non placent Conimbricenses & Vasquez; omnes enim communiter dicunt, essentiam esse violentam sine passionibus, lapidem extra centrum, materiam sine omni formâ, cum tamen communius doceatur, passiones non produci ab essentiâ, nec motum lapidis ab ipso lapide, nec formam substantialem à materiâ: ergo ad rationem violenti in communi acceptione non requiritur esse contra efficientiam, sed sufficit esse contra exigentiam subiecti.

Aduerte deinde, posse aliquam formam magnopere perficere subiectum etiam naturaliter, quin à subiecto exigatur, & consequenter, quin eius carentia sit illi violenta. Lux v. g. naturaliter perficit aërem, non tamen illi debetur, nec enim sine illâ est in violento statu. Item animus rationalis multò magis perficit materiam quàm forma bruti, & tamen non debetur determinatè materiæ animus rationalis, & à gratiâ supernaturali quæ multò minùs est debita, perficitur valdè animus rationalis & Angelus.

Ex his Primò dicendum est, etiamsi in statu separationis anima magis perfectâ sit accidentaliter, vt infra dicemus, quàm in statu coniunctionis, non tamen idèd formaliter illam exigere separationem naturaliter, ita vt carentia illius sit violenta; sicut, licet perficiatur magnopere per cognitionem etiam intra corpus, non tamen est violenta, dum non cognoscit, aut dum caret gratiâ. Ratio est, quia non quacumque maior per-

fectio eo ipso debetur subiecto. In speciali autem de separatione probatur, quia animus rationalis non inclinatur naturaliter in separationem, imò ei resistit, & naturâ virtute proprias conatur recuperare dispositiones vt maneat in corpore, easque retinet tamdiu, quamdiu à vehementiori contrario non superatur, ergo non appetit separationem.

Secundò dicendum est, animum, quantum est ex se physice consideratum, semper inclinari ad vnionem, ideoque separationem & conseruationem extra corpus esse aliquo modo contra inclinationem illius physice considerati. Hæc probatur, quia animus separatus est physice incompletus & imperfectus substantialiter, ergo physice inclinatur ad vnionem, quæ substantialiter compleatur & perficiatur: omnis enim res appetit naturaliter complementum & perfectionem substantialem propriam. Dixi, *quantum est ex se*: nam appetitu absoluto non potest anima separata in vnionem perpetuam inclinari, cum hæc sit naturaliter impossibilis, & vt dixi in Physicis, non detur appetitus ad rem naturaliter impossibilem, solum ergo quantum est ex se illam appetit, id est, conditionatè, si esset possibilis, sicut materiam appetere formas corruptas, dixi in Physicis. Ex his fit, statum separationis non esse physice violentum animæ absolute & simpliciter, quia cum non detur in animâ absolutus appetitus & exigentia respectu perpetuæ vnionis, ob rationem dictam, non potest negatio vnionis illi esse absolute violenta, sed solum secundum quid, sicut ipse appetitus solum est secundum quid. Et hinc intelliges, quâ ratione possit status ille perpetuus esse, licet nihil violenti perpetuum: intelliges, inquam, quia hoc axioma solum est verum de violento absolute dicto, quod est contra naturalem inclinationem ac exigentiam, ac proinde debet aliquando ab ipsâ naturali exigentiâ tolli; at violentum secundum quid potest perpetuum esse, quia non est contra exigentiam naturalem simpliciter loquendo, ac proinde non sunt in naturâ vires ad illud tollendum.

Sed obicies: Perfectiores operationes exercet anima separata quàm vnita, ergo nullo modo, neque conditionatè, inclinatur ad vnionem. Propter hoc dicendum est Tertio, statum separationis nullo modo esse contra inclinationem elicitam ipsius voluntatis, imò maxime illi conformem (loquor de illâ in purâ naturâ.) Probatur, quia in primis animus in eo statu expertus est omnis molestiæ, famis, doloris, &c. aliunde autem perfectiùs & sine tanto labore intelligit extra quàm in corpore, ergo non est cur optet corpori vniri. Quod enim tunc physice incompleta sit, parum ipsius interest quatenus cognoscitur & appetitur: vt sic enim non tam mouetur à bono purè physico, quàm à carentiâ malorum quæ in corpore patiebatur, & à bonis intentionalibus quæ extra corpus apprehendit. Neque hæc conclusio contrariatur præcedenti, in quâ non loquimur de appetitu elicto, sed de innato, hic enim cum non sit ex cognitione, sed ex ipsâ naturâ anteuertente cognitionem, non tam fertur in bonâ quæ prouenit animo à cognitione, quàm in perfectionem & complementum physicum ac naturale ipsius animæ. Cum autem hoc illi proueniat ab vnione, inde fit, vt appetitu innato magis in-

Yyy 3

illam

illam quàm in separationem inclinetur, licet appetitu elicitò præferat separationem vnioni. Possit v. g. hominem miraculosè à Deo in aère conservari, ibique innumeris frui voluptatibus, sanè propriâ & innatâ gravitate appetet eum locum deserere, & infrâ descendere, ideoque si non impediatur à Deo, descendet statim; ceterum appetitu elicitò non amabit infrâ descendere, sed potius id fugiet, ergo rectè stat, appetitum elicitum contrariari innato, quia hic fertur ad complementum & perfectionem physicam, ille verò ad intentionalem: idè contingeret casu, quo v. g. Deus daret optionem homini inter subsistentiam, quam suppono posse diuinitus tolli, & visionem beatam, certè absolute loquendo multò melior est homini statio beata, quàm propria subsistentia: ideoque cordatus quilibet præferret visionem subsistentiæ. Nihilominus tamen appetitus innatus illius non in visionem, sed in subsistentiam ferretur, quia sine hac est physicè & substantialiter incompleta humanitas, appetitus autem innatus primò fertur ad substantiale complementum, elicitus autem potest ferri prius ad accidentale, imò ad casuale quàm ad substantiale, & etiam ad illa quæ innatus nullo modo appetit, sed aliquando horret. Ecce ergo, qui status separationis sit iuxta inclinationem animæ, qui contra illam; est enim conformis appetitui elicitò, non verò naturali.

Rogabis: Vnde ergo provenit horror mortis, cum separatio non sit contra elicitam inclinationem? Respondeo, horrorem mortis in peccatore vel in eo qui anceps est de salute, oriri ex timore supplicij propè instantis, in iustis verò habentibus de salute aliquam certitudinem, non datur communiter talis horror: magis enim gaudent de morte quàm de vitâ; displicentia autem simplex in morte, quæ omnibus hominibus communis est, provenit ex dolore qui in illâ sentitur ex separatione à cognatis & amicis ceterisque charis rebus: sicut cum quis ex vno loco in alium proficiscitur, tardè aut numquam reuersurus, tristatur aliquantulum propter eam separationem, licet absolute & simpliciter illam appetat, quia tunc bona ea præsentia, quæ deseruntur, affligunt, etiam si fortè, postquam alia gustaverit, non vellet ad priora redire. Et hoc modo intellige, quæ ab aliquibus docentur, scilicet, separationem animæ à corpore in fieri esse violentam, non verò in facto, quod ex dictis satis declaratum est.

SECTIO III.

Quæ possit anima in statu separationis efficere.

ANIMAM habere extra corpus potentias, & materiales & spirituales, omnino certum est in nostrâ sententiâ, eas non distinguente ab animi substantiâ. Aduerte tamen, absolute non concedendum, in eo statu habere potentias materiales v. g. visivam, auditivam, &c. Licet enim habeat principium effectuum earum operationum, non tamen habet principium inadaquatæ receptionis; neque dispositiones, quibus egerat sensationes materiales efficiendas. vnde absolute dicenda est, non habere ibi eas potentias. Sicut homo cæcus, licet habeat in re prin-

cipium effectuum visionis, quia tamen illi deficiunt dispositiones requiritæ ad videndum, dicitur carere potentiâ visivâ. Quod si potentia realiter distinguatur, dicendum est, animam ferre secum potentias spirituales, intellectivam & volitivam: cum enim hæc nullo modo pendeant à materiâ, magis quàm ipsa anima, poterunt extra illam conservari: potentias verò materiales non manere in ipsâ animâ, quia in illâ non habent sufficiens subiectum, requirunt enim, quia materiales, materiale subiectum vt minimum inadaquatum.

SECTIO PRIMA.

Quid de cognitione & eius principijs.

Ex his fit Primò, animam separatam non posse efficere actus materiales, quia & deficit subiectum in quo recipiantur inadaquate, & deficiunt dispositiones materiales ad eos actus requiritæ, & etiam species materiales, quæ necessariae sunt ad sensationes materiales. Secundò: contrario fit, posse animam separatam efficere actus spirituales volendi & intelligendi, quia & principia & subiecta, & omnia requiritæ ad illos actus dantur in statu separationis. Vel enim conservat species spirituales, quas habuit in corpore, de quo statim; vel saltem loco illarum Deus ei alias, vt auctor naturalis, tenetur infundere. Hæc certa sunt apud omnes.

Dubitari autem potest Primò, an anima se cum ferat species impressas, & habitus spirituales, quos habuit in corpore. Ratio dubitandi est, quia ex vnâ parte cum illæ species sint spirituales, videntur posse independentè à materiâ conservari; ex aliâ verò, cum anima separata habeat perfectiores multò cognitiones quàm habuerit in corpore, vt infrâ dicemus, videtur inferri, non egere tunc speciebus imperfectis, quas prius habuit in corpore. Communis & vera huius difficultatis resolutio est, animam separatam ferre secum species eas quas habuit in corpore. Hæc probatur ratione à priori suprà pro primâ parte dubitante adductâ ex independentiâ earum specierum à corpore. Secundò, ab experientia, quâ recordatur anima separata earum rerum quas in corpore egit, & cognovit, vt constat ex pluribus historiis, & ex Scripturâ, vbi inducuntur damnati agentes de his quæ in hac vitâ commiserunt. Videatur Liber Sapientiæ. Ex parabola item Iovis epulonis idem constat. Ergo quia retinuerunt species, quas habuerunt in corpore; alioquin non recordarentur.

Dices, recordari per alias species infusas à Deo. Sed contra Primò, quia fortè anima non accipit species à Deo, sed eas acquirit ex obiectis; ex his autem non potest acquirere species memorativas, ergo retinet priores. Contra Secundò, quia si id cognosceret per species infusas à Deo, & non per retentionem earum quas habuit in corpore, omnes animæ deberent omnia cognoscere quæ in mundo contigerunt, quia omnibus à Deo eodem debebant species infundi. Contra Tertio, quia damnatis non infundit Deus species perfectiores, id enim esset illos curare, ergo illi non recordantur per species infusas perfectiores, sed quia retinent quas in corpore habuerunt.